

MORGENDIENST

zondag 10 januari 2021, 1^e zondag van Epifanie

Online-kerkdienst

Grote Kerk, Wildervank

voorganger: ds. Marien Grashoff

Welkom

DIENST VAN VOORBEREIDING

Zingen : *Lied* 157a: 1, 2

Moment van stilte

Groet

Moment voor de kinderen

Gebed voor de wereld

Bemoediging¹

God uit God.

Licht uit Licht,

waarachtig God uit waarachtig God,

WIJ ZEGENEN U!

Doel van het zoeken der wijzen,

hart van het lied van Simeon,

vervulling van Johannes' prediking,

WIJ ZEGENEN U!

Zoon van Maria,

zoon van Jozef,

zoon van God,

WIJ ZEGENEN U!

Zingen : *Lied* 157a: 3, 4

DIENST VAN HET WOORD

Gebed van de zondag

Lezing uit het Oude Testament : Jesaja 55,1-13²

Muziek : een orgel improvisatie bij *Lied* 763 'Zij zullen de aarde bewonen'

Lezing uit het Evangelie : Markus 1,1-12³

Acclamatie

Voor uw Woord in de Schriften,

voor uw Woord in ons midden,

voor uw Woord in ons hart,

¹ *Cloth for the Cradle*. Worship resources and readings for Advent, Christmas and Epiphany (Glasgow: Wild Goose Publications, 1997) pag. 131; mijn (enigszins vrije) vertaling.

² [Willibrordvertaling](#) (2012) – iets bewerkt

³ [Naardense bijbel](#) (2014) – iets bewerkt.

DANKEN WIJ U, O GOD.

Muziek : 'Veni Creator Spiritus' (Taizé)⁴

Preek

Vorige week probeerde ik uit te leggen dat we weer moeten leren om op een 'dubbele manier' te kijken. Dat klonk misschien nog wat abstract. Maar eigenlijk is het niet zo moeilijk. We kijken er alleen zo makkelijk overheen.

Langs het fietspad bij ons huis vis ik geregeld boterhammen of broodjes uit het gras. Schooljeugd gooit dat tussen school en huis soms weg. Nu leerde mijn moeder ons heel pertinent dat we nooit brood mochten weggooiden. Ze wist uit de oorlog nog te goed wat honger was. Dus eten eet je op, maar je gooit het niet weg. Zelfs aan de spruitjes van oma was er geen ontkomen. Al deden we er een uur over: er werd niets weggegooid.

Dat lijkt gewoon nuchter denken. Maar er zat tegelijk een diepere boodschap in. Dat we dankbaar mochten zijn altijd genoeg te eten te hebben. Maar ook dat voedsel niet zomaar een dood ding is waar je mee kunt doen wat je wilt. Dus met haar pertinente opvoeding op dit punt leerde mijn moeder ons ongemerkt ook om op een 'dubbele manier' te kijken naar ons eten. Gewoon een 'iets', maar tegelijk iets met betekenis en waarde, iets materiëls en tegelijk een gave waarvoor je dankbaar mocht zijn.

De opvoeding is bij mij beklijft, want eten weggooiden is nog steeds iets wat ik alleen doe als het bedorven is of als het echt niet anders kan. En wat er ook in de loop van de jaren veranderd mag zijn aan ons bidden: bij het eten doen we dat altijd.

-

We lazen van Jesaja die prachtige en bekende woorden:

*O, alle dorstigen, komt tot de wateren,
en gij die geen geld hebt, komt, koopt en eet...*

Ik ga dat niet allemaal uitleggen. Maar ik licht er één element uit. In de eerste plaats is het opvallend dat de 'geestelijke' boodschap van Jesaja – namelijk dat God het verbond met zijn volk zal vernieuwen – zo'n bijna alledaagse laag erin heeft. Want het gaat over eten: water, koren, wijn, melk, brood, uitgelezen spijzen.

Professor Den Heyer stalde het met smaak voor ons uit in de collegebanken. 'Kijk eens,' zei hij met een brede grijns, 'alles wat de dokter mij nu verbiedt!' Want Gods beloften komen altijd met zowel een hemels perspectief als een aardse invulling.

*Zoekt de HERE, terwijl hij zich laat vinden;
roept hem aan, terwijl hij nabij is...*

Dit gaat over bekering en bekering is altijd een mentaal proces. Je moet je hart en je verstand daadwerkelijk opnieuw op God richten. Maar luister eens hoezeer dat 'geestelijke' ook hier een heel aardse kant krijgt. Want het gaat over regen en sneeuw, over de aarde, planten en

⁴ Zie [YouTube](#).

zaad, over bergen en heuvels, en over bomen, dorens, cypressen, distels en mirten. Dat is niet alleen maar beeldspraak.

Als de mens zich bekeert en zich weer op God richt, dan zal de schepping daar van profiteren. De profeet is voortdurend bezig met zo'n 'dubbele manier' van kijken, tegelijk spiritueel en materieel, hemels en aards.

-

Het leesrooster is weer begonnen aan een B-jaar en dus lezen we vooral uit het Evangelie naar Markus. Dat is waarschijnlijk het oudste van de vier en in elk geval het kortste. Markus heeft haast, want hij wil toe naar Pasen, het grote verhaal van het Evangelie. Dus lezen we bij Markus steeds dat stopwoordje 'terstond' of 'meteen' – we hoorden het vanmorgen al tweemaal.

Markus valt meteen met de deur in huis. Geen aankondiging door de engel Gabriël, geen keizer in Rome of koning in Judea, geen geboorteverhaal met herders en wijzen, geen ontmoetingen in de tempel. Bij Markus is Jezus 'terstond' volwassen en begint hij direct aan zijn werk.

Toch knoopt Markus wel aan bij de profeten Maleachi en Jesaja. Want zoals de profeten opriepen tot bekering, zo doet ook Johannes de Doper. Die ziet er ook echt uit als een profeet met die ruige jas en leren riem. Om maar twe zwijgen over zijn dieet van sprinkhaan met honing.⁵

Dit is het *begin van het Evangelie*, schrijft Markus. En dus begint hij ook bij het begin: in de woestijn. Want voor Israël is er geen ander begin dan de woestijn. De lege ruimte, waar het leven altijd wordt teruggebracht tot de essentie. Waar voedsel en water schaars zijn. Dat is waar mensen leren zich op God te richten en op God te vertrouwen. Ware vrijheid begint met het durven aanvaarden dat alle leven van God komt en dat we dat niet zelf in de hand hebben.

Maar dat zien mensen van nature graag anders. Ze zien zichzelf liefst als meesters en meesteressen van de schepping. En ze leveren maar wat graag hun vrijheid in aan sterke leiders die hen gouden bergen beloven. Leiders die beloven dat het land weer eigen baas zal zijn in de wereld, of leiders die beloven dat hun land weer het grootste van alle zal worden.

Maar altijd weer zullen mensen de harde waarheid moeten ontdekken, dat diezelfde leiders dat gewoon niet kunnen of hen botweg weer in de steek laten. Eerst jagen sterke leiders iedereen tegen elkaar op, maar zodra hen dat beter uitkomt verraden ze hun eigen mensen weer. We hebben allemaal het nieuws gevolgd deze week.

⁵ De 'kamelenharen' en 'leren gordel' herinneren aan Elia. De 'sprinkhanen' en 'wilde honing' zijn typisch woestijnvoedsel. In de kou van de vroege morgen laten sprinkhanen zich makkelijk vangen en ze vormen eiwitrijk voedsel. Tegenwoordig is het standaardkennis bij elke serieuze survival-training: insecten zijn voedzaam (als je ze goed kauwt). 'Wilde honing' moet je weten te vinden, maar het is een lekker extra met veel nuttige koolhydraten. Daarnaast zijn sprinkhanen in de bijbel ook vaak dieren die een crisis symboliseren, zoals in de achtste plaag in Egypte ([Exodus 10,1-20](#); vgl. ook [Psalm 78,46](#) en [105,34v](#)) of in de apokalyptische visioenen van Johannes ([Openbaring 9,1-12](#)).

-

Het opvallende is dat ook Jezus hier bij Johannes de Doper begint. Ook hij laat zich net als al die andere mensen onderdompelen in de Jordaan. Ook Jezus begint bij het moment van bekering, het moment dat hij zich volledig bewust wordt van Gods aanwezigheid in en om hem.

Daarom klinkt er van omhoog een stem. Zoals bij de Sinaï een stem klonk als van de donder en het volk Israël verkozen werd als Gods zoon,⁶ zo hoort Jezus hier een stem. Hij is zèlf de zoon die de Vader hoort. Of ook anderen om hem heen iets gehoord hebben, vertelt Markus ons niet.

Maar voor Jezus is het volstrekt duidelijk: hier en nu begint het. Hij heeft de omkeer gemaakt en weet wat hem te doen staat. En dus... gaat hij 'terstond' de woestijn in. Israël aanvaardde bij de Sinaï de Torah, maar had daarna nog vele woestijnjaren nodig om daarmee de eigen weg te vinden.

Ook Jezus moet, nu hij zijn roeping aanvaard heeft, eerst de woestijn in. Want daar begint alles. Matteüs vertelt dat hij daar veertig dagen en veertig nachten bleef. Markus niet, want Markus heeft haast. In één enkel vers is de woestijntijd van Jezus weer voorbij.

Wat gebeurde er nu precies, daar bij de Jordaan? Ik denk dat de omstanders niets zagen behalve een Joodse man uit Nazareth die net als alle anderen werd gedoopt. Als ze meer hadden gezien, of gehoord, dan hadden ze heel anders gereageerd. Of Johannes de Doper het zag, vertelt Markus niet. Maar Johannes moet geweten hebben wat hier werkelijk gebeurde.

-

De profeten en het Evangelie houden ons een vraag voor. Willen wij ons werkelijk bekeren en voortaan op Gods 'dubbele manier' kijken naar ons leven en onze wereld? Want dan zien we niet enkel de ellende, maar juist ook de mogelijkheid tot bevrijding en de hoop op gerechtigheid.

Jezus hoefde er geen seconde over na te denken. Hij laat zich dopen, 'terstond' hoort hij de Stem en 'terstond' drijft de Geest hem de woestijn in.

Het zou wel zeer bijzonder zijn als ons zoiets overkwam. Wij hebben veel meer tijd nodig om zo te kijken en luisteren dat Gods Stem ons duidelijk wordt. Maar als wij leerlingen willen zijn van onze Heer, moeten we er alles aan doen om zo te horen en te zien.

Amen.

Meditatief orgelspel

DIENST VAN HET ANTWOORD

⁶ Hier verbindt ik verschillende bijbelplaatsen met elkaar: [Exodus 20,18](#) (de donderende stem van God), [24,3.7](#) (het aanvaarden van de Torah) en [4,22](#) (Israël als eerstgeboren zoon).

Gebeden

Onze Vader

Nieuwjaarswensen: toegift

Zingen : *Lied* 425

Zegen